08 2005

Radnička udruženja za vreme španske revolucije

Salomé Moltó

Deo intervjua, dužina trajanja:
22 min, snimljeno u Alkoju, Španija, 2004.

Zovem se Salome Molto. Od 1977. sam član nacionalne radničke konfederacije. Za radnički sindikat radim i danas, zadužena sam za različite oblasti.
Španija je proglašena Republikom 14. aprila 1931. godine. Kralj se povukao sa položaja i društvo se počelo oblikovati na drugačiji način od onog na koji su španci navikli. Usledio je period desničarske, zatim levičarski nastrojene vlada; prethodni dvogodišnji period vladavine desničarske vlade su nazivali "dve crne godine". kada su 1936. godine Španci glasali za "Frente Popular" (Vlada popularnog fronta), levičarska vlada se vratila na vlast i 18. jula 1936. godine započela vojne ustanke i pobune. Na početku je ekonomska situacija bila prilično pravedna, ali kasnije je desno krilo bojkotovalo celokupnu ekonomiju i samo ponekad učestvovalo u ekonomskim investicijama. Kao posledica toga, fabrike nisu radile punim kapacitetom i kako je narod radio manje i zarađivao manje, došlo je do velike ekonomske recesije. Taj proces je započeo 1936. godine kada su Frente Popular preuzeli vlast. Ovo nam je poznato pod nazivom Republika levog krila, ali je narod ipak nastavio živeti u prilično depresivnoj situaciji.

Godine 1984. sam napisala rad o radničkim udruženjima i nacionalizaciji u Alkoji. Ova knjiga pojašnjava materiju koju sam proučavala, jer je to bio novinarski materijal, gde sam intervjuisala veliki broj različitih ljudi, kako bi saznala tačno sve o njihovim iskustvima. Osamnaestog jula iste godine, organizovan je generalni štrajk i osnovana je komisija za kontrolu. Kontrolnu komisiju je organizovao radnički sindikat CNT (Nacionano Radničko Udruženje) koji je imao većinu u Alkoji, zajedno sa OGT-om, koji su takođe učestvovali. Iako je, procentualno izraženo, njihovo učešće bilo daleko manje, oni su ipak predstavljali deo onoga što se zvalo "Kontrola". Kontrola je bila vrsta komiteta koja je udruživala sve sindikate i koja je vodila računa o ekonomiji. Šta su oni zapravo radili? Nacionalizovali su transportnu industriju, kao i metalnu, tekstilnu i papirnu industriju. Upravo se u ovoj zgradi, koja je tada bila simbol, proizvodio papir. Od tog momenta, Kontrola je upravljala Alkojom.

Šta se dogodilo sa ekonomijom? Kolektiv je ponovo ujedinio čitav transportni sistem, čak i frizerske salone, banke, što će reći da su svi imali posao i primali deset pezeta dnevno. Isto toliko bi dobio i vojnik ako bi dobrovoljno otišao u rat za zaustavljanje fašističkog pokreta. Alkoja tada prolazi kroz veoma dramatičan period, zato što se u barakama našao ogroman broj ljudi. Vojnici su bili sinovi ljudi ispred baraka, koji su čekali odluku oružanih snaga: da li da se pridruže pobuni protiv fašizma, ili će nacija formirati savez. Nakon dugih pregovora, vrata baraka su se otvorila, i očevi i sinovi su se mogli zagrliti. Bez sumnje je to lako mogla postati dramatična situacija, da je došlo do krvoprolića. Alkoja je ostala Republika, a velik broj dobrovoljaca se ujedinio da se bori protiv fašizma u Alkoji i zaustavi ga.

U Španiji su postojale mnoge nacionalne formacije. Katalonija je bila skoro potpuno nacionalizovana, kao i mnoge pokrajine

Aragona, a posebno Alkoja. Alkoja je predstavljala simbol, zbog načina na koji je komunistička partija doprinela padu kolektiva; u Alkoji to nisu mogli učiniti. Poslali su SIM, vojni odred, da ukloni kolektive, ali nisu uspeli. Prvi razlog njihovog neuspeha je taj što je ratna metalna industrija proizvodila ratni materijal, i oni su morali poštovati tu činjenicu ili bi ljudi u Alkoji sabotirali čitav proces proizvodnje. Drugo, tamo je postojala i tekstilna industrija koja je proizvodila vojnu odeću. Kako su, dakle, oni sproveli nacionalizaciju? Kontrolna komisija je odmarširala u Ministarstvo rata, i zatražila dozvolu da pravi oružje za Republiku. Ministarstvo rata je prihvatilo njihovu molbu, i tako je narod iz Alkoje mogao raditi svih dvadeset četiri sata, u osmočasovnim smenama. Svi su radili; ljudi su dolazili iz daleka, a postojao je manjak radne snage zbog muškaraca koji su se borili na frontu. Kako su onda oni sproveli nacionalizaciju? Prvo, sistem je bio izdeljen po poslovima koji su bili neophodni za proizvodnju željenih predmeta. Radnici su dobijali istu količinu novca kako za jednostavne poslove, tako i za poslove sa većim stepenom odgovornosti. Razgovarala sam sa osobom koja je bila deo ovog sistema. On je bio tehnički radnik u proizvodnji bombi i on mi je rekao da je u fabrici u kojoj je on radio, njegov šef, inžinjer i vlasnik fabrike, imao isti položaj kao i svi drugi radnici. To je bio tadašnji način organizovanja rada. Kolektivi u Alkoji su sada postali kompletni. Uključivali su metalsku industriju, čitavu tekstilnu industriju, frizerske salone, kafane, svaku banku, sve je bilo objedinjeno. Svako je obavljao svoj posao, dok je kolektiv odlučivao šta će se u određenom trenutku raditi.

U to vreme, ekonomija nije bila usmerena ka ličnom bogaćenju. Ljudi su jednostavno živeli od svoje plate, koja je bila približno ista za sve. Od dna do vrha lestvice, određeni porast prihoda je bio moguć, zahvaljaujući činjenici da je rat bio u toku. Većina ljudi su

bili obični radnici koji su zarađivali deset pezeta na dan, što je bio pristojan prihod, koji se i održao tokom čitavog perioda. Prvo, iskoristili su zalihe kako bi došli do materijala i zadovoljili svoje potrebe. Drugo, javila se potreba za razmenom. Alkoja je, na primer, slala mašine za proizvodnju ulja ili slične naprave u susedna sela, a zauzvrat su dobijali povrće, meso i druge potrepštine.

Niko nije bio primoran da se uključi u kolektive, svi su to želeli, jer je to značilo veći prihod, osnovne potrebe su vam zadovoljene, a pored toga, kada je takav, postojeći sistem u pokretu, ne podržava ga mali deo populacije, već 99 procenata nacije. Deo vlasnika firmi je ili otišao na front, ili je nestao, ili su ostali u svojim domovima. CNT je došao na kućni prag i dao im lične karte i posao. Što se represije tiče, bilo je nekih suludih stvari u pogledu ličnih afera, ali generalno gledano, u Alkoji nije došlo do krvoprolića. Desio se samo jedan incident, u kome je čovek koji je do juče radio kao rukovodilac preduzeća, premešten na drugo radno mesto u okviru iste firme.

Bitno je uočiti kako su se ti ljudi organizovali. Pre svega, preuzimali su odgovornost za preduzeće, predlagali su šta bi se moglo proizvesti: bilo da je u pitanju ratni materijal ili mašine - pre ratnog materijala, Alkoja je proizvodila prese za grožđe i ceđenje ulja, koje su prodavali u inostranstvu. Nastupila je potpuna promena, preduzeća više nisu mogla proizvoditi ulje, pa je tako Alkoja prestala praviti prese i umesto toga započela proizvodnju ratnog materijala. Ljude je ujedinjavalo postojanje poretka. Od njih je bilo zatraženo da proizvedu određenu količinu materijala, na primer autobuse ili granate. Svi bi zajedno radili i rekonstruisali mašine kako bi proizveli naručeno. Svako je morao preuzeti odgovornost za određeni deo posla. Ono što je neobično u vezi ovih poslova je to što nisu bilo trajnog karaktera, nego je svaki radnik dobijao uputstva ili ih davao drugima. Uobičajeno je bilo da kada bi ste

došli na posao, nudilo bi vam se da volontirate pri nekom poslu. Ako se niko ne bi prijavio, insistiralo bi se na preuzimanju neke obaveze. Ali radnik je svakog trenutka mogao biti opozvan sa konkretnog radnog mesta. Ako ne bi ispunili očekivanja, on ili ona bi momentalno napustili to radno mesto i započeli rad na nekom drugom. Kao posledica toga, radnici su bili višestruko obučeni, tako da su mogli raditi na bilo kojoj poziciji, i to je ono što je bilo važno. Znali su rukovati mlinom, isto tako popravljati stvari ili raditi na pakovanju. Tako se radnici nisu usmeravali na neki određeni posao, nego su bili spremni usvojiti nove veštine kako bi proizveli željenu robu. Ako uporedite današnje društvo sa onim koje sam proučavala, postaje jasno da je u pitanju velika razlika. Pre svega, promenile su se vrednosti koje se pripisuju ljudima. Danas postoje eksperti u određenim oblastima, ali većina ljudi ima osobine radničke klase. Drugim rečima, posao radnika je automatizovan, oni ne razumeju ni zašto nešto rade, niti na kom mehanizmu taj rad počiva. Nekada, radnici ne samo da su se razumeli u sopstveni posao, već i u poslove drugih radnika. Zbog toga su mogli menjati poslove i raditi na drugom radnom mestu kad god bi se za tim ukazala potreba. Tada je postojala takva vrsta organizacije posla. Što se tiče problema, uvek će postojati ljudi koji će se sukobljavati i oni koji će sarađivati, ali ako je osoba svesna važnosti onoga što radi, ona će automatski savladati protivnika i uspostaviti saradnju, kako bi krajnji rezultat zajedničkog rada bio pozitivan. Mislim da je upravo to bila vrsta snage koja je kod ljudi pridobila naklonost - saznanje da je svačiji rad važan i neophodan kako bi se postigao zajednički cilj.

Veoma je bilo važno to što je svako deo kontrolne komisije imao značajan udeo i odgovornost u vođenju čitavog društva. Postojale su metalska industrija koja je proizvodila ratni materijal, tekstilna i papirna industrija. Ova zgrada je bila veoma reprezentativna, sa kancelarijama na vrhu i radionicama u prizemlju koje su proizvodile

papir, tu se na primer, pravio čuveni "bambu" papir za cigarete. Mislim da svi znaju za "bambu". Važna je činjenica da oni, ne samo da su očuvali fabriku kroz tri ratne godine, i tako obezbedili sebi hranu, već su po završetku rata ostvarili profit od pet miliona pezeta. To je veoma značajno. Pored toga, sve radionice su bile kompletno renovirane, a mašine su bile u savršenom stanju. Kada su se gazde vratile svojim firmama, imali su poteškoća sa zatvaranjem vrata sefova zbog količine novčenica u njima.

Za žene, okolnosti su se donekle promenile. U to vreme, žene su bile na drugom mesto. Prošavši kroz revoluciju, žene su postale svesne svog položaja; postale su nezavisnije i aktivnije, i to ne samo u fabrikama oružja, već i u drugim kolektivima kao što su administracija i bolnice. Radikalna promena je započela imajući pred sobom veliki cilj. U to vreme, ministar zdravlja je bila Frederika Monsenj. Žene tada stiču pravo na razvod i abortus, i sprovode mnoge projekte kako bi uklonile ogromne poteškoće sa kojima su se do tada suočavale. Upravo su se kroz rat, promenile okolnosti za žene, jer do tada, Republika nije vodila mnogo računa o njima.

Po mom mišljenju, najvažniji faktori u jednom alternativnom društvu jesu solidarnost, ravnopravnost i međusobno poštovanje. Takav poredak bi svakako okončao neprijateljstvo, i suprotstavio se uverenju po kome se svaka osoba smatra važnijom i talentovanijom od drugih. Svi smo mi višeslojne, različite osobe, a ta različitost mora biti ujedinjena u podršci, solidarnosti i međusobnom poštovanju. Ako se to ne desi, zajednički život u jednom društvu postaje bukvalno nepodnošljiv. U realnosti, egoizam i dalje definiše život, i zato su posledice kakve jesu. U društvu koje je definisano solidarnošću, osoba koja ima određene sposobnosti, može pomoći nekome sa poteškoćama u obavljanju nekog posla i time iskazati svoju solidarnost. Ovo bi postepeno dovelo do eliminisanja

egoizma, zavisti i uznemirenosti, koji dominiraju današnjim društvom, koji nas primoravaju na sukobe i dovode do nasilnog međusobnog uništavanja. Pouzdam se u društvo koje je mirno, napredno i dostojanstveno.

Kako bi mogli organizovati novo društvo, anarhističko društvo? Pre svega, najvažniji element je proučavanje teritorije, klimatskih uslova, moguće proizvodnje i broja ljudi za koji se ta oblast može pobrinuti. Što se tiče upravljanja regionom i mogućnosti proizvodnje, muškarci i žene koji žive u toj određenoj regiji moraju znati kako da se organizuju, ne samo da bi stvorili bogatstvo, već i da bi mogli njime raspolagati. Političkim jezikom rečeno, postojale bi federacije, regioni koji bi se ujedinjeni. Organizacija radničkog sindikata bi bila sledeća: obim posla bi se delio na sekcije, a svaka sekcija bi se brinula i preuzimala odgovornost za svoju oblast. Na ovaj način, svaki region bi zaista morao preduzeti odgovornost za sopstvenu realnost i sopstvene probleme, koje bi morali rešiti. Ako to ne bi bili u stanju, morali bi tražiti pomoć od drugog regiona, kako bi prevazišli krizu. Na ovaj način, svaki region bi mogao nadomestiti svoje nedostatke.

Istina je da je period koji smo posmatrali - od 1936. do 1939. godine - zbog rata bio veoma nasilan period. Ali ljudi koji su vodili kolektive to nisu bili. Upravljali su kolektivima bez nasilja, i time pokazali da se uz pomoć dobre organizovanosti, morala, etičkih vrednosti i solidarnosti može postići isto što i oružjem, možda i više od toga. Rekla bih da se može postići mnogo više. To je moje mišljenje. Tako ljudi okupljeni u maloj grupi mogu imati ista prava, iste obaveze i isti stepen međusobne saradnje. To je upravo ono što ovakvo društvo danas želi uništiti, ne samo čoveka kao jedinku, već ljudsko biće unutar društvene grupe.

Prevod: kuda.org